

การพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย

The Development of Undergraduate Student Academic Advisory System in Universities

สำเนา ขจรศิลป์¹

Samnao Kajornsin

ABSTRACT

The purpose of this research was to develop the undergraduate student academic advisory system in universities. The specific purposes were : 1) to study the structures, problems concerning academic advisory systems, the use of advisory services by the students and the student opinions on the advisory services, 2) to develop and trying out the newly developed academic advisory system, and 3) to evaluate trying out the use of the newly developed academic advisory system. Each purpose had turned in to one research project.

This project composed of two research subprojects and one evaluation project. The sample under this study consisted of three samples. The first sample used in the first research subproject were 296 administrators and academic advisors and 697 students, selected by multistage sampling from Kasetsart University, Silpakorn University, and Prince of Songkha University in the academic year 1986 - 1987. The second sample used in the second research subproject were the 18 experts who had examined the academic advisory system. The third one used in the evaluation project were 63 advisory committees and advisers and 153 students, selected by simple random sampling from the faculty of Agro - Industry Kasetsart University and the Faculty of Sciences, Prince of Songkha University in the academic year 1988 - 1989. The instruments used in the first and the second research subprojects were the questionnaires. Those used in the evaluation project were check lists, observation forms, and questionnaires. The data was then analyzed through SPSS^x (Statistical Packages for Social Sciences Version X) to determine the percentage, median, inter quartile range, Chi - square, and two way analysis of variance.

The research finding for the first subproject revealed that : 1) all three universities did not appoint any academic advisory committee and did not prepare the advisers' personal qualifications and ethics. 2) the important problems concerning the academic advisory system

¹ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Dept. of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok 10900, Thailand.

were the lack of policy and procedure to increase the advisers' morale, and the lack of information and counseling techniques. 3) most students met their advisers more than once in each semester. The advisers did not arrange an office hours to meet with their students. 4) most students had positive opinion on advisers' personal, qualifications, abilities, interest in their students, and the quality of their counseling.

The research findings for the second subproject was the newly developed academic advisory system that composed of four components : 1) the personnel which included administrators, advisory committee, and advisers 2) the advisory work system which consisted of the job descriptions and the relationship of all groups of personnel. 3) the tools for the advisers were included tools and information for counseling and advising. 4) counseling techniques which included rapport building techniques and other counseling techniques. All experts who had examined the newly developed academic advisory system agreed that the system was very appropriate.

The results of the evaluation of the trying out of the academic advisory system using CIPP model were as follows : 1) it was very necessary to develop a good academic advisory system for universities in order to reduce the problems regarding academic advisory system. 2) the Faculty of Agro - Industry and the Faculty of Sciences which had adopted the newly developed academic advisory system had potential resources available in both personnel and tools. 3) the seminars that were held at the two Faculties had met all the objectives. 4) the execution and the coordination with in the academic advisory system were at the " high " level in both Faculties. 5) after adopting the newly developed academic advisory system, it was found that both Faculties had reduced the problems concerning academic advisory system from the level of " some " and " many " to the level of " none ". 6) most students had positive opinions on their advisers ' advice.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะมีดังนี้ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา และความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ 2) เพื่อพัฒนาและทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ 3) เพื่อประเมินผลการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ได้พัฒนาขึ้น วัตถุประสงค์แต่ละข้อได้ดำเนินการเป็นโครงการวิจัยหนึ่งโครงการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยต่อเนื่องประกอบด้วยโครงการย่อย 2 โครงการและโครงการประเมินผลอีก 1 โครงการได้ทำการวิจัยแบบสำรวจในโครงการย่อยที่ 1 ก่อน แล้วนำข้อมูลในด้านต่าง ๆ มาพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในโครงการย่อยที่ 2 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลไฟ (Delphi) ส่วนโครงการที่ 3 เป็นการประเมินผลการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ได้พัฒนาขึ้นโดยใช้เทคนิคการประเมินผลแบบจำลองซิป (Cipp Model) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีสามกลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในโครงการวิจัยย่อยที่ 1 เพื่อศึกษาโครงสร้างปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา และความคิดเห็น

ของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การศึกษาของอาจารย์ ประกอบด้วยผู้บริหารและอาจารย์จำนวน 296 คน และ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 697 คน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรและ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในปีการศึกษา 2529 – 2530 กลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาโดยการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multistage sampling) 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในโครงการย่อยที่ 2 คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 คน ซึ่งเป็นผู้พิจารณาแบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ 3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในโครงการที่ 3 ประกอบด้วยคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 63 คน และนิสิต นักศึกษาจำนวน 153 คน จากคณะอุตสาหกรรม เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษา 2531 – 2532 กลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในโครงการย่อยที่ 1 และโครงการย่อยที่ 2 คือ แบบสอบถาม ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในโครงการที่ 3 ได้แก่ แบบตรวจสอบแบบสังเกตและแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x ในการคำนวณค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าอินเตอร์ควอทิล์เรจ (Inter quartile range) การทดสอบไคสแควร์ (Chi-square) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองตัวประกอบ (Two way analysis of variance)

ผลการวิจัยของโครงการย่อยที่ 1 มีดังต่อไปนี้ 1) เกี่ยวกับโครงสร้างของระบบอาจารย์ที่ปรึกษานั้น มหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งไม่ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและไม่ได้กำหนดจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ 2) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่สำคัญ คือ การขาดนโยบายและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาเกิดขวัญในการทำงาน ขาด

ข้อมูลและเทคนิคในการให้การศึกษา 3) นิสิต นักศึกษาส่วนใหญ่ไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาในแต่ละภาค การศึกษามากกว่าหนึ่งครั้ง อาจารย์ไม่ได้กำหนดตารางเวลาไว้สำหรับให้นิสิตนักศึกษาเข้าพบ 4) นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อการให้การศึกษา คุณสมบัติ ความสามารถและความสนใจต่อนิสิตนักศึกษาของอาจารย์

ผลการวิจัยของโครงการย่อยที่ 2 พบว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) บุคลากรซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา วิชาการ 2) ระบบงานอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติของบุคลากรทุกกลุ่ม ไว้อย่างชัดเจน 3) เครื่องมือสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการให้การศึกษา 4) เทคนิคการปรึกษาซึ่งประกอบด้วย เทคนิคการสร้างสัมพันธภาพ การให้การแนะนำและการปรึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นว่ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ได้พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับ “เหมาะสมมาก” และ “เหมาะสมอย่างยิ่ง”

ผลการประเมินโครงการที่ 3 ซึ่งเป็นผลการประเมินการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่สร้างขึ้น พบว่า 1) มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน 2) คณะอุตสาหกรรมเกษตรและคณะวิทยาศาสตร์ที่ทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ มีความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรและเครื่องมือที่ใช้ในการให้การศึกษา 3) การสัมมนาเชิงปฏิบัติการที่ทั้งสองคณะจัดขึ้นนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ 4) การดำเนินงานและการประสานงานตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษาของ

ทั้งสองคณะอยู่ในระดับ “ มาก ” 5) ภายหลังการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาลดลงจากระดับ “ มีบ้าง ” และ “ มีมาก ” เป็นระดับ “ ไม่มีปัญหา ” 6) นิสิตนักศึกษาส่วนมากมีความเห็นที่ดีต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์

บทนำและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ ภาระหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัยในประเทศที่กำลังพัฒนาดังเช่นประเทศไทย คือ การผลิตคนที่มีความรู้ความสามารถและมีความสมบูรณ์ ทั้งทางด้านวิชาชีพชั้นสูง สติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกาย และจิตใจ เพื่อออกไปช่วยพัฒนาประเทศ การที่จะพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ดังกล่าวนั้น มหาวิทยาลัยจะต้องมีองค์ประกอบในการผลิตบัณฑิตหลายประการด้วยกัน เช่น มีคณาจารย์ที่ดีมีความรู้และมีความรับผิดชอบ มีห้องสมุดและห้องทดลองที่ทันสมัย และมีอาคารสถานที่ที่เพียงพอเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ในการผลิตบัณฑิตนั้นแตกต่างจากการผลิตสินค้าทางด้านอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การผลิตบัณฑิตเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีบุคลิกภาพดี มีคุณธรรม และจริยธรรม จึงมีความจำเป็นต้องใช้ “ คนพัฒนาคน ” เพื่อให้เป็นคนดีมีคุณภาพหรือเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ การผลิตบัณฑิตจึงมิได้ใช้เครื่องจักรผลิตดังเช่นสินค้าทางด้านอุตสาหกรรมโดยทั่วไปอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตบัณฑิต โดยเป็นผู้ที่สอนทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และการอบรมสั่งสอน ศีลธรรม จริยธรรม ตลอดจนช่วยพัฒนามนุษย์ในด้านอื่น ๆ

ในสภาพปัจจุบัน มหาวิทยาลัยทุกแห่งได้เห็น

ความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยได้จัดให้มีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการไว้ช่วยเหลือนิสิตนักศึกษา แต่ปรากฏว่านิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ในมหาวิทยาลัยหลายแห่งไม่เข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับการปรึกษาแนะนำในด้านต่าง ๆ นิสิตนักศึกษาจะขอพบอาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะวันลงทะเบียนเรียน เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาลงนามในแบบฟอร์มลงทะเบียนเท่านั้น ถึงแม้กระนั้นก็ตามอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งมีจำนวนไม่น้อยก็ไม่มาพบนิสิตนักศึกษาในวันลงทะเบียนเรียน โดยให้อาจารย์ผู้อื่นทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาแทน อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในมหาวิทยาลัยหลายแห่งในปัจจุบันจึงไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และการพัฒนานิสิตนักศึกษาเท่าที่ควร

ผู้บริหารและคณาจารย์หลายฝ่าย ได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการดังกล่าว และมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้หาแนวทางที่จะปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษา แต่ก็ยังขาดข้อมูลในด้านต่าง ๆ และขาดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่เหมาะสมกับระบบและสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย การวิจัยเพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างและปัญหาของอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนปริมาณการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา และความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพขึ้นใหม่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย และนิสิตนักศึกษาทั้งในด้านการเรียนการสอน การพัฒนามนุษย์ของนิสิตนักศึกษา ตลอดจนการบริหารงานของมหาวิทยาลัยอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาโครงสร้าง ปัญหาและอุปสรรคที่

เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา และความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์

2. เพื่อพัฒนาและทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ

3. เพื่อประเมินผลการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ได้พัฒนาขึ้น

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ได้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่มีประสิทธิภาพ การวิจัยประกอบด้วยโครงการวิจัย 2 โครงการ และโครงการประเมินผล 1 โครงการ แต่ละโครงการสามารถตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อดังนี้คือ

1. โครงการวิจัยเพื่อศึกษาโครงสร้าง ปัญหา และอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา และความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ เป็นโครงการวิจัยเพื่อหาข้อมูลในด้านต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในโครงการย่อยที่ 2 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหาร จำนวน 296 คน และนิสิตนักศึกษาจำนวน 697 คน จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสองชุดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองตัวประกอบ

2. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย

การดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการเป็นสองขั้นตอนคือขั้นตอนที่หนึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎี และปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนำข้อมูลพื้นฐานและผลการวิจัยในโครงการที่ 1 มาสังเคราะห์และสร้างรูปแบบจำลองของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการขึ้น ขั้นตอนที่สองเป็นการรวบรวมและปรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามเทคนิคการวิจัยแบบเดลไฟโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยหลายแห่ง จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามสองฉบับ ฉบับแรกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งความคิดเห็นของผู้ตอบเป็น 5 ระดับ จำนวน 140 ข้อ กับแบบปลายเปิดสำหรับผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม แบบสอบถามฉบับที่สองเป็นการดัดแปลงจากแบบสอบถามฉบับแรกมีจำนวน 137 ข้อ การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาความเหมาะสมและความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อรูปแบบจำลองของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกเฉพาะข้อความที่มีความเหมาะสมระดับมากขึ้นไปและความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสูงมาสร้างระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย แล้วนำไปทดลองใช้ที่คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

3. โครงการประเมินผลการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการเป็นการตรวจสอบประสิทธิ-ผลการใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ รวมทั้งปัญหาและอุป-สรรค ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบอาจารย์ที่-ปรึกษาวิชาการโดยใช้เทคนิคการประเมินแบบจำลอง ซิป กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยคณะกรรมการอาจารย์

ที่ปรึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 63 คน และ
นิสิตนักศึกษา จำนวน 153 คน จากคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เครื่องมือ
ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบตรวจสอบ
แบบสังเกตและแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดย
ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x เพื่อหาค่าความถี่และ
ค่าร้อยละ

ผล

ผลการวิจัยของแต่ละโครงการโดยสรุปมีดังต่อไปนี้

1. โครงการวิจัยเพื่อศึกษาโครงสร้าง ปัญหาและ
อุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ
การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตนักศึกษา และ
ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษา
ของอาจารย์

1.1 เกี่ยวกับโครงสร้างของระบบอาจารย์ที่ปรึกษา
วิชาการนั้น มหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งแต่งตั้งอาจารย์
ที่ปรึกษาแต่ไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อทำหน้าที่ประสานงาน มหาวิทยาลัยทั้งสามแห่ง
กำหนดบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ แต่
ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติและจรรยาบรรณของอาจารย์
ที่ปรึกษาไว้ อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่ขาดเครื่องมือ
บางอย่างที่ใช้ประกอบการให้การปรึกษา

1.2 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับระบบอาจารย์
ที่ปรึกษาที่สำคัญ คือ การขาดข้อมูลในด้านต่าง ๆ
และการขาดนโยบายและวิธีดำเนินงานเพื่อให้อาจารย์
ที่ปรึกษาเกิดขวัญในการทำงาน จึงทำให้อาจารย์ขาด
ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา
ปัญหารองลงมา คือ การขาดเทคนิคในการให้การ
ปรึกษา

1.3 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ไปพบอาจารย์ที่
ปรึกษาในแต่ละภาคการศึกษามากกว่าหนึ่งครั้ง และ

นิสิตนักศึกษาพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาอยู่ที่ทำงานบ้าง
ไม่อยู่บ้าง อาจารย์ไม่ได้กำหนดตารางเวลา (office
hour) ไว้ให้นิสิตนักศึกษาเข้าพบ และไม่ได้เรียกนิสิต
นักศึกษามาประชุมหรือมาเพื่อซักถามปัญหาเป็นประจำ
ทุกภาคการศึกษา

1.4 นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นไปใน
ทางที่ดีต่อการให้การแนะนำ ปรึกษา คุณสมบัติ ความ
สามารถและความสนใจต่อนิสิตนักศึกษาของอาจารย์
ส่วนการให้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ นั้น นิสิตนักศึกษา
ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าอาจารย์ให้ข้อมูลแก่นิสิต
นักศึกษาเพียงบางส่วนเท่านั้น

1.5 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาชายและหญิง
ต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์นั้น มีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยที่ความ
คิดเห็นของนิสิตนักศึกษาหญิงมีแนวโน้มที่ดีกว่าความ
คิดเห็นของนิสิตนักศึกษาชาย สำหรับความคิดเห็น
ต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ของนิสิตนักศึกษา
ของมหาวิทยาลัยทั้งสามแห่งนั้นมีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือนิสิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความคิดเห็นที่ดีกว่าของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรและนักศึกษามหา-
วิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่วนความคิดเห็นต่อการ
ให้การปรึกษาของอาจารย์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ศิลปากรและของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.01

2. โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาและทดลองใช้ระบบ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหา-
วิทยาลัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้เชี่ยวชาญ
ทั้งหมดมีความเห็นว่า ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ
ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับ “ เหมาะสม
มาก ” และ “ เหมาะสมอย่างยิ่ง ” ระบบอาจารย์
ที่ปรึกษาวิชาการดังกล่าวมีองค์ประกอบ 4 ประการคือ

2.1 บุคลากรซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ระบบอาจารย์ที่ปรึกษานี้ได้กำหนดคุณลักษณะของ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีและจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาตนเอง

2.2 ระบบงานอาจารย์ที่ปรึกษา คือ การกำหนด หน้าที่และข้อปฏิบัติของบุคลากร เช่น หน้าที่ของ ผู้บริหาร หน้าที่ของคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา และหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ก็ได้กำหนดข้อปฏิบัติของบุคลากรดังกล่าวเพื่อเป็น วิธีการดำเนินงานและการประสานงานไว้ทุกขั้นตอน

2.3 เครื่องมือสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการให้การปรึกษา เช่น คู่มือ นิสิตนักศึกษา หลักสูตรของคณะที่นิสิต นักศึกษาสังกัดและข้อบังคับว่าด้วยการศึกษาชั้นปริญญาตรีของมหาวิทยาลัย ส่วนข้อมูลที่สำคัญได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับทุนการศึกษา กิจกรรมนิสิตนักศึกษา และ บริการที่มหาวิทยาลัยจัดให้นิสิตนักศึกษา เป็นต้น

2.4 เทคนิคการปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยเทคนิค การสร้างสัมพันธภาพการให้แนะนำและการให้การ ปรึกษา เช่น การฟัง การนำ การสะท้อนกลับ การสรุป การให้ข้อมูล การให้กำลังใจและการเสนอแนะ เพื่อช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษามีเทคนิคในการให้การ ปรึกษาแก่นิสิตนักศึกษาอย่างถูกต้อง

3. โครงการประเมินผลการทดลองใช้ระบบ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ซึ่งมีผลการประเมินดังนี้

3.1 ความจำเป็นในการพัฒนาระบบอาจารย์ ที่ปรึกษา การผลิตบัณฑิตเป็นหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของ มหาวิทยาลัย บัณฑิตหรือผู้สำเร็จการศึกษาจากมหา- วิทยาลัยต้องเป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาชีพ ขั้นสูง สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็น

บัณฑิตที่มีลักษณะดังกล่าว คือ อาจารย์ซึ่งทำหน้าที่ ทั้งด้านการสอนและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่ นิสิตนักศึกษา จากการศึกษาวิจัยของนักวิชาการหลาย โครงการพบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในมหาวิทยาลัย ยังไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะ มีปัจจัยหลายประการที่เป็นปัญหาและอุปสรรค เช่น ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญและไม่ได้ให้ การสนับสนุน อาจารย์ที่ปรึกษาขาดเครื่องมือและ ข้อมูลที่ใช้ในการให้การปรึกษา ขาดเทคนิคในการให้ การปรึกษาที่ถูกต้องและที่สำคัญที่สุด คือ ขาดระบบ อาจารย์ที่ปรึกษาที่เหมาะสมทำให้การดำเนินงานและ การประสานงานของอาจารย์ที่ปรึกษามีปัญหามากและ ไม่ได้ผลดี จึงมีความจำเป็นที่ต้องพัฒนาระบบอาจารย์ ที่ปรึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพื่อลดปัญหาและ อุปสรรคดังกล่าวและเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลดี แก่นิสิตนักศึกษาและมหาวิทยาลัยต่อไป

3.2 ความพร้อมของการดำเนินงานตามระบบ อาจารย์ที่ปรึกษา การดำเนินการใด ๆ ก็ตามถ้าจะใช้ ได้ผลดีจะต้องมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน ปัจจัยที่ ทำให้เกิดความพร้อมของการดำเนินงานตามระบบ อาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่ บุคลากรและเครื่องมือที่ใช้ ในการให้การปรึกษา จากการตรวจสอบเพื่อเปรียบเทียบ ความพร้อมของบุคลากรและเครื่องมือที่ระบุไว้ในระบบ อาจารย์ที่ปรึกษากับที่มีอยู่จริง ทั้งที่คณะอุตสาหกรรม เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยา- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่าทั้งสอง คณะมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและเครื่องมือที่ใช้ ในการให้การปรึกษาดังที่ได้ระบุไว้ในระบบอาจารย์ ที่ปรึกษาทุกประการ

3.3 การสัมมนาเชิงปฏิบัติ คณะอุตสาหกรรม เกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยา- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้จัดสัมมนา

เชิงปฏิบัติการขึ้นเพื่อนำเอาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้ การสัมมนาดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่นำไปทดลองใช้และเข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนเอง ตลอดจนการช่วยให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้และทักษะในการให้การปรึกษาจากการประเมินผลโดยใช้แบบสังเกต พบว่าการสัมมนาเชิงปฏิบัติการของทั้งสองคณะบรรณวิจักษณ์ในการสัมมนาในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจระบบอาจารย์ที่ปรึกษา บทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่าย ตลอดจนทักษะในการให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.4 การดำเนินงานและการประสานงานตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษาการประเมินการดำเนินงานและการประสานงานตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานและการประสานงานจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองคณะ ผลการประเมินผลพบว่า การดำเนินงานและการประสานงานตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองคณะอยู่ในระดับ “ มาก ”

3.5 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาและปัญหาที่เกี่ยวกับตัวอาจารย์ที่ปรึกษา จากการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาโดยใช้แบบสอบถาม พบว่าภายหลังการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่พัฒนาขึ้นแล้วปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์และปัญหาที่เกี่ยวกับตัวอาจารย์ที่ปรึกษาลดลงจากระดับ “ มีบ้าง ” และ “ มีมาก ” เป็นระดับ “ ไม่มีปัญหา ” ซึ่งแสดงว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพดี

3.6 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา การสำรวจความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์

ที่ปรึกษาโดยใช้แบบสอบถาม พบว่านิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นที่ดีต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์คือมีความคิดเห็นในระดับ “ มาก ” จำนวน 19 ประเด็น และระดับน้อย 3 ประเด็น ซึ่งแสดงว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพดี

วิจารณ์

1. การวิจัยในโครงการย่อยที่ 1 ได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในมหาวิทยาลัย ซึ่งโดยทั่วไปยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ปรึกษาที่แน่นอน ไม่มีคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ไม่มีระบบการจัดหาและเวียนข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้ประกอบการให้การปรึกษา ขาดนโยบายและวิสัยทัศน์งานที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Delisle (1985 : 107 – 112) ที่พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาที่ขาดข้อมูล ขาดความกระตือรือร้นในการทำงาน ขาดเทคนิคในการให้การปรึกษา จะทำให้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาขาดประสิทธิภาพ

2. การวิจัยในโครงการย่อยที่ 2 ได้ดำเนินการโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลไฟ ซึ่งใช้ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเป็นหลักในการกำหนดรูปแบบอาจารย์ที่ปรึกษา ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

2.1 บุคลากรในระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ผู้บริหารคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ จากการศึกษาในโครงการย่อยที่ 1 พบว่าโดยทั่วไปมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีเพียงผู้บริหารและอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้บริหารซึ่งประกอบด้วย คณบดีและรองคณบดี หรือผู้ช่วยคณบดีนั้นมีการกิจที่ต้องปฏิบัติมากไม่สามารถติดต่อประสานงานกับอาจารย์ที่ปรึกษาได้อย่างทั่วถึง ผู้วิจัย

จึงได้เพิ่มคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและผลิตข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษา การกำหนดคุณลักษณะ หน้าที่ และจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นมีความสำคัญมากและสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักการศึกษาและผู้ทำการศึกษาหลายท่าน เช่น เจริญผล (2516 : 34 - 36) Hardee and Mayhew (1970 : 11) Delisle (1965 : 107 - 112) คณะอนุกรรมการพิจารณาทางระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครู (2522 : 3) คณะกรรมการวางระบบอาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2525 : 4) และคณะกรรมการวางระบบอาจารย์ที่ปรึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร (2525 : 3)

2.2 การวางระบบงานอาจารย์ที่ปรึกษา คือ การกำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติของบุคลากรทุกฝ่ายทำให้นุคลากรเข้าใจใช้บทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน และปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งจะทำให้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Hardee and Mayhew (1970 : 11) ที่เสนอให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้เหมาะสมเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 สำหรับเครื่องมือของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการให้การปรึกษานั้นจากการวิจัยในโครงการที่หนึ่ง พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ โดยทั่วไปขาดเครื่องมือและข้อมูล การกำหนดเครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการให้การปรึกษาและให้คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาจัดหาเครื่องมือและข้อมูลให้อาจารย์วิชาการจะทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการมีเครื่องมือและข้อมูลเพียงพอที่จะช่วยให้การให้การปรึกษาได้ผลดี ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Delisle (1965 : 107 - 112) ที่เสนอแนะให้จัดหาเครื่องมือและข้อมูลให้อาจารย์

ที่ปรึกษาให้สมบูรณ์และถูกต้อง

2.4 เทคนิคการให้การปรึกษาซึ่งประกอบด้วยเทคนิคการสร้างสัมพันธภาพการให้คำแนะนำและโดยเฉพาะการให้การปรึกษา เช่น การฟัง การนำ การสะท้อนกลับ การสรุป การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการเสนอแนะเป็นองค์ความรู้ที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยกันอย่างกว้างขวาง ผู้ที่จะทำหน้าที่ให้การปรึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาในสาขาจิตวิทยาและให้การศึกษาและฝึกปฏิบัติงานจนมีความชำนาญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษามาจากสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น ภาษา เคมี ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ หรือ วิชาชีพ เช่น วิศวกรรมศาสตร์หรือเกษตรศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งไม่ได้ศึกษาวิชาจิตวิทยาและการให้การปรึกษาโดยตรง อาจารย์ทั่วไปยังขาดความรู้และทักษะในการให้การปรึกษา การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้รู้หลักการและเทคนิคในการให้การปรึกษาจะเป็นการเพิ่มทักษะในการปรึกษาให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการซึ่งจะทำให้ผลการให้การปรึกษามีประสิทธิภาพ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มทักษะในการให้การปรึกษาแก่อาจารย์ที่ปรึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวความคิดของ Hardee (1970 : 21 - 22) ที่เสนอแนะให้จัดฝึกอบรมอาจารย์ที่ปรึกษาใหม่อย่างสม่ำเสมอ

จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญสามรอบ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมีความเห็นว่า ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย บุคลากร ระบบงาน อาจารย์ที่ปรึกษา เครื่องมือและเทคนิคในการให้การปรึกษา มีความเหมาะสมส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “เหมาะสมอย่างยิ่ง”

3. การประเมินผลการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นซึ่งได้ทำการประเมินในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ความจำเป็นในการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

จากผลการวิจัยในโครงการที่หนึ่งและจากผลการวิจัยหลายโครงการ เช่น อูมา และคณะ (2519 : 15-16) สุพัตรา (2518 : 36 - 71) และ Delisle (1965 : 107 - 112) พบว่าการให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เพราะขาดข้อมูล ขาดเครื่องมือ ขาดเทคนิคในการให้การปรึกษาและโดยเฉพาะขาดระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาขึ้น

3.2 ความพร้อมของการดำเนินงานตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

เนื่องจากผู้บริหารของคณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีความตั้งใจที่จะพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการของคณะจึงได้ตกลงให้ผู้วิจัยทำการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ทั้งสองคณะได้ดำเนินการตามขั้นตอนในทุกประเด็นที่ได้ระบุไว้ในระบบอาจารย์ที่ปรึกษานำไปทดลองใช้ บุคลากรของทั้งสองคณะได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจึงทำให้มีความพร้อมในการดำเนินงานตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างดีมาก

3.3 การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

ทั้งสองคณะได้จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรงทุกฝ่ายได้เข้าใจระบบอาจารย์ที่ปรึกษา รับผิดชอบหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนและเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการให้การปรึกษาให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา จากการประเมินผลการสัมมนาพบว่า การสัมมนาเชิงปฏิบัติการของทั้งสองคณะบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินการจัดฝึกอบรมในโครงการประเมินการพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา (ปัตตานี ศรี-

สะเกษ) ของกองประเมินผลการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528 : 157)

3.4 การดำเนินงานและการประสานงาน

จากการประเมินผลการดำเนินงานและการประสานงานในการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการของทั้งสองคณะ พบว่าการดำเนินงานและการประสานงานของทั้งสองคณะอยู่ในระดับ “ มาก ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่พัฒนาขึ้นมีคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่ในการดำเนินงานและการประสานงานจึงทำให้การดำเนินงานและการประสานงานได้ผลดี

3.5 ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

จากการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่าภายหลังการทดลองใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่พัฒนาขึ้นแล้ว ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาลดลงจากระดับ “ มีบ้าง ” และ “ มีมาก ” เป็นระดับ “ ไม่มีปัญหา ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในโครงการที่หนึ่งแล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาโดยพยายามป้องกันปัญหาและอุปสรรคของอาจารย์ที่ปรึกษาดังกล่าว จึงทำให้ปัญหาและอุปสรรคของอาจารย์ที่ปรึกษาหมดไป

3.6 ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

การสำรวจความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ พบว่านิสิตนักศึกษามีความคิดเห็นที่ดีต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ คือ มีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ “ มาก ” ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่นำมาทดลองใช้มีความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรระบบงาน เครื่องมือและเทคนิคในการให้การปรึกษา

ของอาจารย์จึงทำให้การให้การปรึกษาของอาจารย์ได้ผลดีซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Cummer (1961 : 122 - 124) ที่ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาภายหลังการปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว พบว่านักศึกษามีความพอใจและมีความคิดเห็นที่ดีต่อการให้การปรึกษาของอาจารย์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ การพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย การทดลองใช้และการประเมินผลผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ

1.1 มหาวิทยาลัยโดยฝ่ายวิชาการควรศึกษาปัญหาและอุปสรรคของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีที่ใช้อยู่เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

1.2 มหาวิทยาลัยควรปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ หรือนำเอาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปใช้ ในกรณีของการปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษาควรพิจารณาปรับปรุงให้ครอบคลุมประกอบของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 4 ประการคือ

1.2.1 นุคลากร ประกอบด้วยผู้บริหาร คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษา ควรกำหนดคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดี ตลอดจนจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง

1.2.2 ระบบงานอาจารย์ที่ปรึกษา ควรกำหนดหน้าที่และข้อปฏิบัติของบุคลากรทุกฝ่ายให้ชัดเจน

1.2.3 เครื่องมืออาจารย์ที่ปรึกษา ควรจัดหา

เครื่องมือและข้อมูลเพื่อใช้ในการให้การปรึกษาให้อาจารย์ที่ปรึกษามีใช้อย่างครบถ้วน

1.2.4 เทคนิคการปรึกษา ควรรวบรวมเทคนิคการปรึกษาวิธีต่าง ๆ เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการปรึกษามากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการไปใช้

2.1 ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้เป็นระบบงานที่ใช้ได้กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง การนำไปใช้จึงต้องปรับปรุงเล็กน้อย โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับระบบงานอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้เข้ากับระบบงานของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

2.2 การนำระบบอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้อาจนำไปใช้เพียงบางคณะหรือนำไปใช้ทั้งมหาวิทยาลัยก็ได้

2.3 คณะบดีซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดของคณะมีความสำคัญต่อการให้การสนับสนุนระบบอาจารย์ที่ปรึกษามาก ถ้าคณะบดีไม่เห็นความสำคัญของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและไม่ได้ให้การสนับสนุนแล้ว ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการนำเอาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้จึงควรเป็นความริเริ่มหรือเป็นความเห็นของคณะบดี

2.4 ก่อนนำระบบอาจารย์ที่ปรึกษาไปใช้ คณะบดีควรแต่งตั้งคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ทำความเข้าใจกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้ถ่องแท้

2.5 ขึ้นต่อไปควรมอบหมายให้คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ การนำระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยไปใช้ ” ควรให้บุคลากรของคณะที่เกี่ยวข้องทุกคนเข้าร่วมสัมมนา เพื่อให้บุคลากรของคณะเข้าใจระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เข้าใจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย และเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษามีความรู้ เทคนิค

และทักษะในการปรึกษา

2.6 เมื่อนำระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการไปใช้แล้ว บุคลากรทุกฝ่ายต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้ระบุไว้ในระบบอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.7 ควรทำการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาในคณะทุกคนทราบเกี่ยวกับการปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ นักศึกษามาพบอาจารย์ที่ปรึกษามากขึ้น

2.8 เมื่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้ทำหน้าที่อย่างจริงจังตามระบบอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษาก็ย่อมเป็นที่พึ่งของนิสิตนักศึกษา เป็นครู - อาจารย์ ที่ช่วยพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาควรสอนให้นักศึกษามีความกตัญญูต่องานที่ปรึกษา ซึ่งจะทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานมากยิ่งขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการประเมินผลการใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการ

การประเมินผลการใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นสิ่งจำเป็นมาก การประเมินผลในกรณีนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน การประสานงานและผลของการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการประเมินผลที่เป็นประเด็นที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

3.1 การประเมินกระบวนการ (process evaluation) เป็นการประเมินการดำเนินงานและการประสานงานซึ่งควรทำการประเมินทุกสองหรือสามปี เพื่อให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงการดำเนินงานและการประสานงานของระบบอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ

3.2 การประเมินผลที่เกิดจากระบบอาจารย์ที่ปรึกษา (product evaluation) เป็นการประเมินความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาต่อการให้การศึกษาของอาจารย์ การประเมินผลในกรณีนี้ควรทำการวางแผนการประเมินผลให้รอบคอบโดยการศึกษาเปรียบเทียบ

ความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษาก่อนและหลังการใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา ช่วงเวลาของการประเมินในกรณีนี้ควรห่างกันประมาณสองปีการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเห็นผลของการใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาอย่างชัดเจน

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะระบบอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการเท่านั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่มาก และยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ จึงควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาอบรมกิจกรรมนิสิตนักศึกษาได้ผลดี ซึ่งจะทำให้กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนานิสิตนักศึกษาได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กองประเมินผลการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528. รายงานการประเมินโครงการ การพัฒนารูปแบบการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา. (ปัตตานี - ศรีสะเกษ) (โรเนียว)
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2525. คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะอนุกรรมการพิจารณาว่าระบบอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันฝึกหัดครู. 2522. รูปแบบอย่างคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับสถาบันฝึกหัดครู. (โรเนียว)
- เจริญผล สุวรรณโชติ. 2516. หน้าที่สำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

- ประยูร ศรีประสาธน์. 2523. “เทคนิคการวิจัยแบบ
เดลไฟ”. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. เมษายน-
พฤษภาคม.
- _____. 2523. “เทคนิคการวิจัยแบบ
เดลไฟ”. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์. ฉบับ
ที่ 1/2529.
- สุพัตรา เพชรมณี. 2518. การศึกษาความคาดหวังของ
นิสิตที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษา. คณะสังคมศาสตร์,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (โรเนียว)
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2524. การประเมินผลโครงการ
ประชุม. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์. กรุงเทพฯ.
- อูมา สุคนธมาน, สุนน อมรวิวัฒน์ และ วัชรีย์
ทรัพย์มี. 2519. คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษาระดับ
ปริญญาตรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- Bright, J.R. 1974. *A Brief Introduction to
Technology Forecasting : Concepts and
Exercises*, The Pemaquid Press.
- Cummer, J.P. 1961. “A Study of Counselee
Satisfaction in Relation to the Interest
Level of Faculty Advisors in Counseling
Activities”. Unpublished Doctoral
Dissertation, Florida State University.
- Delisle, F.H. 1965. “Summary of A Study
of the Academic Advising of Undergra-
duate Students,” *A Institutional Re-
search*, Michigan State University.
- Hardee, M.D. and L.B. 1970. *Faculty Advising
in College and University*, Washington,
D.C. : American Personnel and Guidance
Association.